

Riikliku keskkooli keemiaeksamiga pääseb ülikooli

Tallinna 13. keskkooli abiturient Laur (18) tahab suvel astuda Tartu Ülikooli, et hambaarstiks õppida. Et kõrgkooli saamine kergem oleks, on noormees otsustanud valida üheks keskkooli lõpueksamiks riikliku keemiaeksami.

Kui Laur sooritab selle edukalt, ei pea ta enam ülikooli astumiseks keemiaeksamit tegema.

Koos Lauriga keskkooli lõpetav lend on esimene, kel on võimalus teha üksainus riiklik teadmisteproov keskkooli lõpu- ja ülikooli sisseastumiseksamitel kattuvates ainetes. "See vähendab pingeid," kiidab abiturienti noormees uut süsteemi. "Kui ma ei ole keskkooli keemiaeksami tulemusega rahul, võin ülikooli astudes teha uue," teab Laur oma õigust. Eksami vorm ja teemad on 13. keskkooli abiturientidel juba teada.

Lõpukirjand ja neli eksamit

Sel aastal teevad keskkooli lõpetajad viis eksamit, annab teada haridusministeeriumi üldharidusosakonna järelevalvetalituse juhataja Meelis Kond. Kõikidele on kohustuslik kirjalik emakeele eksam (st lõpukirjand), kaks eksamit valib kooli õppenõukogu ja kaks eksamit õpilane ise.

Eksamiaineteks ei ole kehaline kasvatus, tööõpetus ja valikained, mida on õpitud vähem kui 105 tundi. Lõpukirjandi teemad teatab haridusministeerium, kuid hindamine on tänavu veel koolide ülesanne.

Meelis Kondi sõnutsi on eksamite vorm ja läbiviimine suhteliselt vabad. Kool võib teha kas kirjaliku või suulise eksami või kasutada kombineeritud varianti — kirjalik ja suuline eksam mõlemad.

Kirjalikus testis peavad olema erineva sisuga vastusevariandid, mitte "jah" või "ei". Vene koolides on riigi



Kaks eksamit saab abiturient ise valida. Kuid teadmisteproovil sellest hoolimata hinnaalandust ei tehta.

RAIGO PAJULA

keeleksam kahes osas — kirjalik ümberjutustus ja suuline eksam.

Meelis Kondi kinnitusel ei pääse keskkooli lõpueksamitest ükski abiturient. Äärmisel juhul (näiteks haigus)

võib vaid eksamigraafikut muuta.

Õpilane, kes pole lõpueksami hindaga rahul, võib esitada kaebuse esialgu maakonna-, siis haridusministeeriumi järelevalvetalitusele. Meelis Kon-

di sõnutsi on suulise eksami kaebuse rahuldamise võimalus väga väike. Kirjaliku eksami puhul, kus kõik on must-valgel kirjas, võib nii tõepoolest parema hinde saada. Meelis Kond ütleb, et õpilased on tavaliselt pöördunud apellatsiooniga haridusministeeriumisse emakeele lõpukirjandite pärast. "Osa neist on olnud põhjendatud, osa mitte," kommenteerib järelevalvetalituse juhataja. Õpilase õiguste laiendamiseks on Meelis Kondi hinnangul sobivad riiklikud sõltumatud eksamikomisjonid, kus hindajad õpilast ei tunne.

Selle aasta lõpueksamite eripäraks on Meelis Kondi sõnutsi see, et korraldatakse katselised riiklikud eksamid inglise ja saksa keeles ning matemaatikas. Need ei anna veel tänavu võimalust saada ilma sama aine sisseastumiseksamita ülikooli.

Ühtlustatud eksamina saavad abiturientid aga sooritada keemia lõpueksami. Õpilase keskkooli riikliku keemiaeksami hinne kantakse üle Tartu Ülikooli ja Tallinna Pedagoogikaülikooli sisseastumiseksami hindeks. Keskkooli lõpukirjand ühitatakse osa Tallinna Pedagoogikaülikooli erialade sisseastumiseksamite hinnetega.

Riikliku keemiaeksami ja inglise keele katseeksami läbiviimis- ja hindamiskomisjonis osalevad ka ülikoolide esindajad.

Riiklikud eksamid vajavad läbi mängimist

Katseliselt toimub sel aastal ka üleriigiline ajaloo kontrolltöö 11. klassis, et valmistada ette õpilasi järgmisel aastal toimuvaks üleriigiliseks eksamiks.

Komisjonidesse, kes koostavad riiklike eksamite nõuded ja küsimused, kuuluvad õpetajad, haridusametnikud, kõrgkoolide õppejõud ja eriala spetsialistid. Meelis Kond peab oluliseks, et riiklikele eksamitele eelneksid eelkatsetamised ja läbimängimised,

et töö oleks lõpetajatele jõukohane. Samuti peaks riiklik eksam olema ühtne nii sisult kui läbiviimise tingimuste poolest.

Riiklikud eksamid ei pruugi toimuda igas koolis. "Need toimuvad paikkonna suuremates koolides," ütleb Meelis Kond. Et eksam on ühistel alustel, siis ei ole toimumiskoht tema hinnangul oluline.

Riigieksam ühtlustab koolide taset

Riiklikud eksamid annavad Meelis Kondi sõnutsi võimaluse ühtlustada koolide taset ja ühitada keskkooli lõpueksameid ülikooli sisseastumiseks. "Praegu võib veel juhtuda, et ühe kooli viis on tõesti viis, kuid teise kooli viiele vastab hoopis kolm," tõdeb Meelis Kond, kelle hinnangul annaks riiklik eksam abiturientidele kindlustunde ülikooli sisseastumisel. Ta leiab, et riiklikke eksameid on põhjust karta vaid sellel koolil, mille tase on madal.

Järelevalvetalituse juhataja sõnul ei kavatseta väljaspool kooli toimuvat hindamist absolutiseerida. "Me ei taotle, et riiklikke eksameid tuleks hinnata vaid väljastpoolt. Hindamine peaks olema tasakaalus — toimuks nii koolisisene kui ka vabariikliku komisjoni poolne hindamine," selgitab ta.

Tulevikus võib eesti keele eksam välja näha nii, et teatud osa eksamist — grammatikat — hinnatakse väljastpoolt kooli ja teist osa — esseed — hindab kool. Mõlemad hinded kokku moodustaksid eksami lõpuhinde.

Meelis Kondi kinnitusel on suunaks võetud, et põhiosas jääksid keskkoolilõpetajal ülikooli astudes kattuvad järelekatsumised ära. Kuid kindlasti jäävad spetsiifilised eksamid, sest näiteks neile, kes tahavad minna õppima võõrkeeleoloogiat, ei piisa keemiateaduskonda astujaga samaväärsest inglise keele tasemest.

MARIKA RAISKI